

AL IV-LEA FESTIVAL BIENAL
DE TEATRU DE AMATORI
„I. L. CARAGIALE”

Cronica vie a festivalului

PAGINI DIN JURNALUL UNUI MEMBRU AL JURIULUI

10 decembrie, 1965, dimineața

Anumite numere refuză să mi se traducă obișnuit ca exprimări ale unor convenții matematice, ale unor abstracții — și îmi trezesc asociații foarte concrete. 365 îmi evocă anul, iar 40.000 — ecuatorul. 1.000 — Garibaldi. 10.000 — celebra retragere a grecilor, descrisă de Xenofon... „Thalassa !”

Iar 11.000...

Până nu de mult, pentru mine era un număr exclusiv tragic: cei 11.000 de țărani omorâți în 1907. În 1962, îmi amintesc ședința festivă a Marii Adunări Naționale inaugurând cupola albastră de la Șosea: 11.000 de delegați țărani veniseră să sărbătorească proaspăta încheiere a cooperativizării agriculturii.

În așteptarea primului gong al finalei celui de al IV-lea Festival bienal de teatru „I. L. Caragiale”, răsfoiesc programul. În fața noastră, vreme de aproape două săptămâni, se vor perinda 118 formații, cele mai bune din 11.000.

11.000 de largi familii ale bucuriei.

10 decembrie, seara

● Azi s-au prezentat formațiile regiunii București. În general, un prielnic debut pentru finală: nivelul general e ridicat.

Cornel Popa (Ionus Galuscus) și Marin Drăghici (Razvrătescu) în „Rusaliiile” de Vasile Alecsandri — Căminul cultural Pantelimon (București)

● Notabilă, la Căminul cultural Bolintinul din Vale, încercarea de a reinvia vodevilul, gen popular cu vechi tradiții la noi. Ca însusiri: muzica lui Aurel Giroveanu, regia lui Bogdan Căuș, verva actoricească a lui Mihai Handrabur.

● La diverse spectacole, inspirate partituri ale lui Gh. Bazavan.

● Printre împușcături și răcnete, fuge peste practicabile, adesea prin beznă, interpreta principală a unei drame eroice. Interpreta — Mariana Goran — rezistă pînă la capăt efortului și, în pofida lui, își realizează cu strălucire personajul (a și căpătat un premiu excepțional pentru interpretare — *n.a.*).

În viața de toate zilele, interpreta lucrează în învățămînt — alt domeniu creator, fertilizator al conștiințelor.

Vremuri nenumărate, străbunii ne-au trăit sub semnul orizontului închis. În vestigiile tezaurului de la Constanța e semnificativă frecvența enormă (5 din totalul de 24 de piese arheologice) a Hecatei, întreita zeiță a morții. Revers tonic al contemporaneității: în față, pe scenă, la o simplă tovarășă de-a noastră, o dublă energie creatoare.

11 decembrie

● O altă dublă creație feminină: Alexandrina Mancaș, excelind în două roluri opuse din cadrul unui aceluiași spectacol — înțeleapta mamă a lui Creangă și nurlia crîsmăriță de la Fălticeni (*Catihetii de la Humulești*, dramatizare de I. I. Mironescu după Ion Creangă — Căminul cultural Dodeni-Bicaz, regiunea Bacău). Spectacolul are multă sevă populară, e bine condus (Const. Motreanu) și întrunește mulți interpreți cu însusiri (în primul rînd, Const. Finaru, Victor Crăciun și Adrian Lupulescu).

● *Gaițele* Casei de cultură a sindicatelor Bacău. Spectacol onorabil. Dacă s-ar fi înțeles că Aneta nu este numai un zbir, ci și (în felul ei) o mamă, spectacolul nu ar fi avut decît de cîștigat. Din păcate, cam toate personajele apăreau unilateralizate.

● Repere luminoase ale zilei: *Doctor fără voie* la Casa de cultură Slănic-Moldova, *Cetioara mea de brad* la Căminul cultural Homocea-Adjud. Nume: Marin Cimponeriu, C Donea, Teodor Druică, Ovidiu Bubă, Apostol Panghel, Ana Ungureanu.

12 decembrie

● O zi întristătoare.

Regiunea Maramureș e prezentă la un nivel scăzut, din care se salvează doar montajul prezentat de Casa de cultură din Sighet. Spectacolul din Baia Mare confundă deprimant (cu excepția lui Ion Chioreanu) noțiunea de „teatru-amator” cu „teatru-diletant”. Anost spectacolul din Satu Mare, și prea stingaci acela din Vad.

● Regiunea Iași... *Escu* la Casa de cultură Vaslui. Zgomot, tușe groase, ostentație.

Din fericire, recitalul Labiș al Casei de cultură Bîrlad (regizor — Tiberiu Penția), fidel, în intenții, poetului, iar *Tache, Ianke și Cadîr* al sindicatului Spitalului nr. 1 Iași (regia — George Macovei) înviează seara.

13 decembrie

● Regiunea Mureș. *A doua tinerețe* de Dragoș Vicol dă ocazie tîmplarului Emil Pralea (sindicatul Întreprinderii Forestiere Reghin) să se manifeste cu deosebită autenticitate, atît ca instructor cît și ca interpret.

Mintuleț în paradis de Sütö András (Căminul cultural Miercurea-Niraj). Actori bine îndrumați (Eltető Katalin și Hunyadi András), într-un spectacol sprintar.

● Regiunea Oltenia. *D-ale carnavalului* — Casa de cultură Caracal. Piesa, în genere dificilă, a prilejuit două ore spumoase (regia — George Bulandra și Constantin Epure), într-un cadru plastic foarte plăcut (Viorel Penișoară-Stegaru).

14 decembrie

● După echipele regiunii Galați, iată-le pe cele ale regiunii Brașov. Consultînd programul, ne pricinuieste rezerve constatarea că regiunea e reprezentată aproape exclusiv de orașul de reședință: și recitatorii, și formațiile caselor de cultură și ale sindicatelor sînt numai din Brașov (noroc cu teatrele populare de la Mediaș și din Orașul Victoria!). Dar ce se întîmplă cu mișcarea de amatori, altă dată cu succese, din centrele industriale Sibiu, Făgăraș, Sighișoara, Cîsnădie? Cum de nu a promovat în finală nici măcar o singură echipă a căminelor culturale?

Ne mai reîntrează faptul că nivelul reprezentanților Brașovului a compensat într-o bună măsură aceste rezerve. Excelent — recitatorul Dorel Radu. Agreeabil, spectacolul *O felie de lună* de Aurel Storin, în interpretarea colectivului Palatului culturii. Interpretii (în frunte cu Titus Dobrescu), adecvați, evoluînd într-un decor spiritual (Nicolae Moga).

Același înzestrat regizor (George Gridănușu) a dat însă măsura posibilităților sale în *Ștafeta nevăzută* a formației Sindicatului „Steagul roșu”.

Piesa necesită o distribuție abundentă, destul de dificilă tipologic, greu de alcătuit chiar într-un teatru profesionist. Gridănușu a reușit să-și asigure un colectiv larg, arareori realizabil la o formație de amatori, a știut „să vadă” distribuția și, ceea ce e și mai surprinzător, să o ducă pînă la rezultatul final. E îndeobște știut că un grup de amatori poartă în el, în fiecare clipă, elementele disociației: după orele de producție se întîmplă ca oamenii să vină obosiți, sau să nu vină deloc. Există la fiecare repetiție premisele deprimării, ale demobilizării, ale dizolvării. De obicei, sorții poticnelilor cresc cu cît colectivul e mai numeros, de aceea instructorii caută piese cu distribuție minimă și cu toate rolurile „grase”, spre a-și capta toți interpretii. Piesele cu roluri multe și, precumpănitor, de mică întindere sînt un coșmar pentru instructori, sînt considerate eșuare aproape sigură.

Iată că Gridănușu și cu „stegarii” lui au învins prejudecățile. S-au apucat de o piesă grea, deloc comercială („patru ședințe și trei consfătuiri” — după cum spunea cineva), captaiți de fondul ei etic. Au lucrat-o cu pricepere și cu dăruire și cu maximum de sinceritate. A rezultat un spectacol cuceritor prin veridicitate și patos. Din ambianța superioară realizată de întregul colectiv actoricesc, se cuvine totuși să subliniem interpretările lăcătușilor Sandu Alexe (ing. Dobrian) și Cezar Bucur (Sturzu), a

matrițerului Marin Dimienescu (Săvoiu), a desenatoarei Georgeta Filip (Elena), a controlorului Mircea Bibac (Ing. Sorescu); Alfred Berger și Gheorghe Pecican îi conturează remarcabil pe Boboc și pe Chirileanu.

— Să-i vezi și pe cei de la „Electronica” — îmi spune Everac. Săptămîna viitoare!

Ba nu, uite-i chiar acum: „rivalii” bucureșteni oferă flori tovarășilor care, de dincolo de Carpați, construiesc „Carpați”.

● Teatrul popular Mediaș — un fermecător spectacol cu *Hangița*, în regia lui Ernest Ban și decorul Monicăi Bodor. Excelentă — cu grație și temperament, cu mult simț al măsurii, Silvia Ponciu în rolul titular. O secundează bine Denis Mărgineanu, Dr. Nicolae Letea, Valer Munteanu, Ieronim Crișan.

15 decembrie

● Nu înțeleg de ce ne pomenim în finală cu unele spectacole slabe sau foarte slabe, care fuseseră respinse de către juriul fazei precedente. Îmi arăt nedumerirea și nemulțumirea. Cineva îmi răspunde:

— Vedeți, cum să vă spun, noi ne-am gîndit că oamenii ăștia au muncit atîta vreme la spectacol, cu un efort suplimentar după orele de producție, și asta total dezinteresat, fără nici un avantaj material, încît merită să le dăm măcar satisfacția asta, să vină și ei să vadă Bucureștiul...

Îmi pare rău, dar personal nu pot fi de acord cu o astfel de explicație. De ce să abdicăm de la niște criterii riguroase și unitare? Ce caută principiile filantropice la o finală care trebuie să prezinte *la cel mai înalt nivel* mișcarea noastră de amatori în momentul de față? Oare satisfacție e asta, pentru cei aduși concesiv, să se prezinte slab în fața opiniei reprezentative a întregii țări? Oare grija față de echipe care merită să vadă Bucureștiul ne-o manifestăm aducîndu-le cu orice preț aici, sau ar fi mai potrivit să ne ocupăm de ele, îndrumîndu-le, ajutîndu-le concret să ajungă la o asemenea treaptă, încît să se ridice *efectiv și obiectiv* să merite a fi aduse în Capitală? Astfel, printr-o considerare anume a unor echipe, se desconsideră *întreaga* noastră mișcare de amatori.

● Azi, prezențe actricești remarcabile: Liviu Nicola (Orăștie), Georgeta Ceaunică și Victoria Holban (Dolhasca).

16 decembrie

● Regiunea Argeș merită felicitări pentru formațiile numeroase, diferite și valoroase cu care s-a prezentat în finală.

● Căminul cultural Jiblea ne-a bucurat cu un foarte personal *Omul care a văzut moartea*; un spectacol de certă ținută. *Dincolo de zare*, al Teatrului Popular Rm.-Vilcea (ambele în regia lui D. D. Neleanu). Un singur spectacol slab — cel al Sindicatului Petrol-Pitești.

Și montajele au fost de calitate — deși colectivele erau de specific foarte divers. Finete și forță la montajul *Sandburg-Saroyan* al Palatului culturii Pitești (regia — Valeriu Dobrin), elan la muncitorii de la Uzinele de aluminiu Slatina, încredere robustă la țărani cooperatori de la Scornicești.

Notabil, spectacolul de păpuși al Sindicatului Învățămînt Pitești (regia — Silvia Constantinescu).

Nuanțată și originală, lectura inginerului Ion Vasilescu de la U.M.M. Cîmpulung.

17 decembrie

● O altă zi fructuoasă: cea afectată regiunii Cluj.

Montajul țărănilor-cooperatori de la Mălin (instructor — Victor Cioată), unul dintre cele mai memorabile și mai autentice momente ale Finalei. Nimic nu trăda influența neasimilată a teatrului profesionist (cum se întîmplă de obicei); totul se simțea crescînd din însăși rădăcina vibrației populare. Cu laconismul caracteristic al țărănilor din nord, ei se refuzau marilor efuziuni ale mișcării sau dantelării vocale. Dar bocetul lor parcă într-adevăr venea din 1907, și parcă chiar din milenii ale restriștii dinainte, bucuria prezentului și a viitorului vădîndu-se organică.

Spectacolul Palatului culturii Cluj era la antipodul inspirației și al mijloacelor de expresie, dar și el excela calitativ. Primul merit era al regizoarei Maria Bisztray. Ea compusese, în cadrul unui decor expresiv pentru ochi și ingenios la minuit, o mișcare suplă și trepidantă. Actorii (în frunte cu Gyöngyi Kadar) se mișcau și vorbeau dezinvolt, aveau un haz de bună calitate.

● Note bune se cuvin și Căminului cultural din Bicălat (instructor Irina Naszody), pentru montajul care, și în limba română, și în limba maghiară, sublinia înfrățirea poporului român și a minorităților naționale în cadrul Republicii noastre socialiste.

18 decembrie

● Și azi satisfacții: dr. Rodion Bunescu în rolul lui Roșca din *Oricât ar părea de ciudat* (Casa de cultură Mangalia), spectacolul de la Valea Nucarilor cu două piese de Tiberiu Vornic și, mai cu seamă, spectacolul realizat de Const. Dinischiotu (în decorurile inteligent concepute de Dan Sachelarie) cu... *Escu*, text alunecos și plin de primejdii pentru o echipă neavizată. Din colectivul actoresc, unitar, disting mai cu seamă pe Natalia Valentin, Constantin Gheorghiu și George Gheorghiu (Santierul naval Constanța).

19 decembrie

● O mină de gazetari inimoși scot o publicație ocazională, *Festivalul nostru*. Apare în impecabile condiții grafice, cu un fond foarte operativ și eficace, dezbătând cu nerv și succint spectacolele zilei precedente.

Alături de microcronici, în fiecare număr apar rînduri de salut ale unor remarcabile personalități artistice: celebri scriitori, cîțiva artiști ai poporului — care se declară în general cuceritori de calitate superioară a acestei finale.

Actorii-amatori citesc încîntați părerile celor al căror nume îl respectă atîta...

● Regiunea Ploiești s-a prezentat și ea bine.

20 decembrie

● Ultimii în concurs, bucureștenii. Ultimii — cronologic. Altfel, categoric, printre cei dintîi.

Aici au existat — normal, a-priori — posibilități în avantaj față de cele ale altor orașe, dar nu în asta a stat secretul izbînzii, ci în fluxul continuu de îndrumare profesionistă cu care Comitetul orașenesc pentru cultură și artă a înviorat mișcarea de amatori. Astfel au putut să se închege spectacole de prima mină, ca acelea prezentate de Uzinele „Semănătoarea” (regia — Const. Codrescu) și Casa de cultură a raionului „Grivița Roșie” (regia — Stelian Mihăilescu), cărora li se alătură cu cîinste cel al Institutului de cercetări miniere (regia — Ing. Cornel Colan și Mihai Constantinescu), al clubului Uzinelor „Grivița Roșie” (regia — Stelian Mihăilescu și Nicolae Popescu), al Uzinelor „Electronica” (regia — Alexandru Hrișcă), al Căminului cultural Pantelimon. Ruxandra Petru, Alexandru Cociș, Traian Ionescu, Cornel Zötter, Dana Tașcu, Gheorghe Corbeanu, Mihai Crăcăoanu, Elena Oprea, Mariana Birzoi, Maria Roșca — iată doar cîteva nume din multitudinea celor remarcabile.

La proporții uriașe și la caracteristici abstracte, nenumărate personaje s-au întîlnit cu interperții în această finală. Iar dacă ne gîndim că aici nu a fost decît ultima întrecere și ne închipuim țesătura enormă, colorată și trainică, pe care o întind toate aceste fire sufletești peste cuprinsul țării, sentimentul e de-o frumusețe unică.

22 decembrie

...sentiment pe care l-am avut o dată mai mult azi, cînd, la spectacolul festiv, au asistat conducătorii noștri de patriid și de stat.

Mihai Dimiu

Moment din spectacolul „Căitihetii de la Humulești”, dramaturgie de I. Mironescu, după Ion Creangă
— Căminul cultural Dodeni-Bicaz (reg. Bacău).
De la stînga la dreapta: Alexandrina Manceș (Smaranda), Victor Crăciun (Dascălul Iordache), Victor
Buțincu (Mogorocca), Adrian Lupulescu (Nică), Rodica Bellu (Smărăndița), Adrian Stănescu (Trăsnea).
În medalia: Constantin Finaru (Ion Creangă)